

To Una no Suyat ni Pablo diya to mgo Taga- Corinto

¹ Siak si Pablo no pigpili ni Cristo Jesus to pagka-apustul tongod to pagboot to Diyus iyan tag-suyat to seini. Duma ku si Sostenes no suun ta duon ki Cristo.

² Suyat ku seini diyan iyu no kaotawan to Diyus no ogihimun duon to siyudad to Corinto. Inabin kow din aw yaina agun mabogkot kow duon ki Cristo Jesus angod to duma duon to inggad andei no banwa no og-ampu isab ki Jesu-Cristo no Ginuu ta dinumahan to pagsalig. ³ Og-ampu a no ipakita iyu to kadojow dow kayuuy to Diyus no Amoy ta dow ni Jesu-Cristo no Ginuu ta aw palinawon to ginhawa now.

To Mangkadojow no Igbogoy to Diyus to Kaotawan Din

⁴ Kanunoy a ogpasalamat to Diyus to kadojow dow kayuuy din iyu tongod to pagkabogkot now duon ki Cristo Jesus. ⁵ Su pinaagi kandin, nasangkap kow on to tibo mangkadojow no igbogoy to Diyus to kaotawan din. Nasabutan now to matuud, aw mapandoy kow on no ogpang-ikagi. ⁶ Sikan impang-anad noy iyu to diya una bahin ki Jesu-Cristo nakagamut on yagboy duon to ginhawa now. ⁷ Kaling sangkap kow on to yain-yain no abilidad no imbogoy iyu to Diyus tagaod to ogtagad kow pad to pagpauli ni Jesu-Cristo no Ginuu ta. ⁸ Ogdigonon din to pagtuu now

agun wada igkasawoy iyu ko mupauli sikandin to paghukum. ⁹ Su ogkasaligan yagboy to Diyus no iyan migtawag iyu agun no mahilabi kow dow to Anak din no si Jesu-Cristo no Ginuu ta.

To Pagbubuyow to mgo Magtutuu

¹⁰ Na kuntoon mgo suun, pinaagi to katongod ni Jesu-Cristo no Ginuu ta, oghangyuon ku sikiyu tibo no kona kow ogbahin-bahin. Nasi no uujun kow agun kona mayogtas to pagkasaboka now. ¹¹ Pig-ikagi ku sikan, mgo suun ku, su nanangonan a to mgo sakup to panimayoy ni Cloe no meyduon kun ogbubuyow diyan iyu. ¹² Su mey kun og-iling, “Iyan ogsunudon ku si Pablo,” aw to duma og-iling, “Si Apolos to kanay.” Mey isab duma no og-iling, “Ki Pedro a,” aw mey manda og-iling, “Duon a ki Cristo.” ¹³ Aduy, pig-amonu now man to paghona-hona? Angod to pigbahin-bahin now si Cristo! Nokoy man, siak buwa to inyansang duon to krus agun mayuwas kow? Pigbawtismuhan kow buwa to ngadan ku? Eh! Wada kay kailing. ¹⁴ Madojow ngani su si Crispo da dow si Gayus to nabawtismuhan ku diyan iyu, ¹⁵ kaling kona kow ogpakailing no nabawtismuhan kow to ngadan ku. ¹⁶ (Aw, nabawtismuhan ku naan si Estefanas dow to panimayoy din, di wadad on duma no ogkadomdoman ku.) ¹⁷ Su wada a sugu-a ni Cristo to pagpamawtismu. Di iyan insugu din kanay to pagnawnangon to Madojow no Nawnangonon bahin kandin. Wada ku ipabaja to binuyak-buyakan no mgo kagi no ogpakiyaya to pig-otawan no kaalam su unu ko kona maliparahan to gahom to kamatajon ni Cristo duon to krus.

To Tinood no Kaalam dow Gahom

¹⁸ To kamatajon ni Jesus duon to krus no iyan igwali ku og-ilingon to mgo impernuhonon no wada pues. Di sikita no ogkangkayuwawas, namaan ki no sikan kamatajon din iyan ogpakiyaya to gahom to Diyus. ¹⁹ Su ingkasuyat on duon to Kasuyatan to Diyus no pig-iling,

“Oggawangon ku sikan kunungkun kaalam to mgo otow no og-abin no maalamon. Oglibodon ku to pagsabut

to mgo otow no kunungkun masinabuton.”*

²⁰ Na, nokoy kay to pues to sikan mgo otow no maalamon kun dow masinabuton hasta mgo pilusupu? Impakita on to Diyus no to kaalam no kaning otow, kabulukan puli. ²¹ Su pinaagi to kaalam to Diyus, pigbootan din no kona sikandin mamaanan to otow pinaagi to kaugalingon dan no kaalam. Su iyan man planu din no ogyuwason din to mgo otow no ogtuu kandin pinaagi da to pagwali to sikan og-isipon no wada pues. ²² To mgo Hibru og-iling no wada pues to sikan, su iyan ogpamujuon dan to mgo milagru no ogpakiyaya to gahom to Diyus. Aw to mgo Grigu, iyan ogpamanghaon dan to kaalam. ²³ Di sikami, iyan igwali noy si Cristo no inyansang duon to krus. To mgo Hibru hilabi nadootan to sikan, aw to kona no mgo Hibru ogtamay su og-ilingon dan to linangog puli. ²⁴ Di to mgo otow no tahan on inabin to Diyus no mgo Hibru dow kona no mgo Hibru nakasabut no duon naan ki Cristo ogkitaon to gahom dow kaalam to Diyus. ²⁵ Su sikan og-ilingon to mgo

* **1:19** Isaias 29:14

otow no kayangogan to Diyus, yabow sikan to kaalam no kaning otow. Aw sikan og-ilingon dan no kayotoy to Diyus, yabow sikan to kadoson to otow.

²⁶ Mgo suun ku, domdoma to pagkaotow now to diya una no wada kow pad tawaga to Diyus. Pipilahon da duon iyu to ogkailing no maalamon, gamhanan dow inila. ²⁷ Di pigtuud to Diyus to pagpili to diya og-ilingon no wada kaalam agun no masakawan to diya og-ilingon dan no maalamon. Pigtuud din isab to pagpili to diya og-ilingon no mayotoy agun no masakawan to diya ogkailing no madoson. ²⁸ Iyan pigpili din to diya mgo tinamay dow to diya og-ilingon no obos aw wada pues agun no ikapakita din no iyan naan wada pues sikan og-isipon to mgo otow no ogpues yagboy. ²⁹ Pig-iling din to sikan agun wada igkahinambug to inggad hintawa duon to atubangan to Diyus. ³⁰ Na, sikandin to migbogkot ita duon ki Cristo Jesus aw ipabaja duon kandin to pagbogoy ita to matuud no kaalam. Pinaagi ki Cristo Jesus, pig-isip kid to Diyus no wadad sae, nayuwas kid aw ogpak-inabuhion no madiyu to sae. ³¹ Kaling man, ojow pa to Kasuyatan, “Inggad hintawa no ogkaliyag ogpanghimantug, iyan da ipanghimantug din to Ginuu.”†

2

To Pagpang-anad ni Pablo Impasikad to Gahom to Diyus

¹ Na mgo suun ku, no umandiyan a iyu to pagwali to kagi to Diyus, wada ku ipabaja to

† 1:31 Jeremias 9:24

binuyak-buyakan no mgo kagi no ogpakiyaya to pig-otawan no kaalam. ² Su pigtuud ku no iyan da ig-anad ku iyu si Jesu-Cristo, yabi to kamatajon din duon to krus. ³ No diyan a iyu, mahagpoy* to ginhawa ku aw pigkobaan a su unu ko makuyangan to pagtuman ku to sikan pinakaimpurtanti no impahinang to Diyus kanay. ⁴ Pag-anada ku iyu to kagi to Diyus, wada ku ipabaja to madayom no pangatarongan agun madaya kow. Nasi no iyan ingkapakita to gahom to Ispiritu Santu. ⁵ Pig-iling ku to sikan agun to pagtuu now ogsikad duon to gahom to Diyus, kona no duon to pig-otawan no kaalam.

To Matuud no Kaalam duon da Ogpapuun to Diyus

⁶ Meyduon hinuun kaalam no igpang-anad noy to sangkod no mgo magtutuu di kona no kalibutanon no kaalam. Kona isab sikan no angod to kaalam to mgo inila kani to babow to kalibutan no ogkangkagawang da. ⁷ Sikan kaalam to Diyus no ig-anad noy, tahan din no planu inggad wada din pad hinanga seini kalibutan agun mayakip ki to kadongganan din. Di wada din sikan imaan to diya una. ⁸ Wada sikan kasabuti to mgo inila kani to kalibutan, su ko nasabutan dan pa sikan planu to Diyus, kona dan podom igpayansang duon to krus si Jesu-Cristo no Ginuu ta no angay ogsajaon. ⁹ Sikan planu to Diyus pighisgutan duon to Kasuyatan no pig-iling,
 “Wada pad kaaha dow kadinog to otow
 aw wada ngani kahona-hona-i

* **2:3** Ubin wada kadasig

sikan pighinaat to Diyus to diya nangkahigugma kandin.”†

¹⁰ Di sikita pigpasabut to Diyus to sikan pinaagi to Ispiritu Santu. Su wada yagboy kona ogkamaan to Ispiritu, inggad to mangkadayom no hona-hona to Diyus. ¹¹ Igpananglit ku to otow. Wada otow no ogkamaan to hona-hona to duma din su kandin da no hona-hona to ogkamaan din. Wada isab ogkamaan to hona-hona to Diyus ko kona no Ispiritu Santu da. ¹² Na, to panghona-hona no imbogoy to Diyus ita kona no angod puli to panghona-hona to otow no wada Diyus. Su imbogoy din ita to Ispiritu din agun no makasabut ki to tibo no imbogoy din ita. ¹³ Kaling man ko ogpang-anad koy, kona noy igpabaja to pigotawan no kaalam. Iyan nasi igpasabut noy to ig-anad kanami to Ispiritu Santu.‡ ¹⁴ Di to otow no wada Ispiritu Santu kona ogdawat ko nokoy to ogkapuun duon to Ispiritu, su og-iling man sikandin no linangog sikan. Aw kona din ngani ogkasabutan, su iyan man makasabut sikandin ko tabangan to Ispiritu Santu. ¹⁵ To otow no oggahoman to Ispiritu Santu ogkiyaya to hustu dow sajop. Di kona sikandin ogkasabutan to mgo otow no wada gahomi to Ispiritu Santu. ¹⁶ Su ojoy pa to Kasuyatan,

“Hintawa man to ogpakatogkad to hona-hona to Ginuu?

Hintawa man to ogpakasambag kandin?”§

† **2:9** Isaias 64:6 ‡ **2:13** To yain no igpasabut to seini: *Iyan og-anadon noy bahin to Diyus to mgo otow no ogmanduan to Ispiritu Santu.* § **2:16** Isaias 40:13

Di sikita no nangkabogkot on duon ki Cristo, ogpakasabut ki su to panghona-hona ta ogpakaan-god on to kandin no panghona-hona.

3

To Binata no Panghona-hona

¹ Mgo suun ku, no diyan a pad iyu, wada ku sikiyu pang-anada to madayom angod to pagpang-anad ku to diya piggahoman on to Ispiritu Santu, su binata pad man to panghona-hona now. Angod to bag-u kow pad on i-anak, ² kaling gatas da to imbuhi ku iyu, kona no madoson no koonon. Su to isip now wada pad makaapas to madayom no igpang-anad. Inggad kuntoon iyan da man gihapun. Kuyang pad to pagsabut now to sikan ³ su piggahoman kow pad to ingkabata now no kinaiya. Ogmamaanan no wada kow pad kaisab su ogsilag kow pad on aw ogbubuyow. Angod kow pad man to mgo otow no wada Diyus. ⁴ Su meyduon duma duon iyu no og-iling, “Ki Pablo a,” aw to duma og-iling, “Si Apolos to kanay.” E-ay to sikan no batasan now, angod kow pad iyan to mgo otow no wada Diyus.

To Katongdanan ni Pablo dow ni Apolos

⁵ Hintawa a man dow si Apolos no ogpayabawon now? Mgo suguonon koy puli to Diyus no migtuman to insugu din to pagdaya iyu hangtod no mutuu kow kandin. ⁶ Ko igpananglit kow to mgo tanom, siak to migtanom aw si Apolos to migatiman. Di to Diyus iyan migpagiti aw migpatulin iyu. ⁷ Kaling sikan migtanom dow sikan migatiman kona no iyan angay ogsajaon. Diyus da to

angajan su sikandin man to migpagiti aw migpatulin to sikan mgo tanom. ⁸ Ogtinabangay sikan ogtanom dow sikan og-atiman su iyan da man no tuud dan, aw to kada sobuuk ogbayosan sibu to nahinang din. ⁹ Kaling siakon dow si Apolos, katimbang koy to Diyus to trabahu din, aw sikiyu iyan kibali uma to Diyus no impatrabahu kanami.

Ogkaangod kow isab to bayoy no impahinang to Diyus. ¹⁰ Tongod to naamuhan no imbogoy to Diyus kanay, naangod a to pandoy no ogtugdok to bayoy. Aw yain to oglibuuk dow ogponga to sikan. Di kinahangyan no deyjawon dan yagboy to paghinang ¹¹ su wada yain no ogkapasikadan gawas to sikan ingkapahimotang on no iyan si Jesu-Cristo. ¹² Yain-yain to materyalis no igkahinang to bayoy. Meyduon oggamit to oghangtod angod to buyawan, plata dow mahalon no mgo batu. Meyduon isab oggamit to kona oghangtod angod to kaju dow kugun. ¹³ Diya to umaabut no panahon, ogkamaanan to trabahu to kada sobuuk, madojow ko wada pues, su tibo ogantihan duon to kaeju. ¹⁴ To otow no kona ogkatutung to trabahu din, meyduon madojow no igbayos kandin. ¹⁵ Di to otow no ogkatutung to trabahu din, ogkaoyus sikandin. Ogcayuwaw hinuun di ogkaangod to otow no nasangaban to bayoy no puli ogpakayandab no wada ogkadaya.

¹⁶ Ogcaboyong a iyu su angod to kona kow ogpakasabut no kibali bayoy kow to Diyus, su to Ispiritu Santu mig-ugpa man duon iyu. ¹⁷ Kaling man, ko mey otow no ogdodoot to sikan no bayoy, ogdodooton isab sikandin to Diyus. Su kona no

puli-puli sikan no bayoy, kaning Diyus yagboy. Sikiyu no kaotawan din iyan igpasabut to sikan.

¹⁸ Ajaw oglimbungì to kaugalingon now. Ko mey otow duon iyu no oghona-hona no maalamon sikandin di pig-otawan puli, madojow podom ko ojowan din sikan. Inggad on pamuangbuangon sikandin to duma basta mabogajan to tinood no kaalam. ¹⁹ Su to og-otawan no kaalam og-isipon to Diyus no wada pues. Su pig-iling duon to Kasuyatan, “To kaalam to otow iyan da iglit-ag to Diyus kandin.”* ²⁰ Meyduon isab duma no pig-iling, “Namaan to Ginuu no wada pues to hona-hona to mgo otow no og-ilingon to maalamon.”† ²¹ Kaling kona now ighinambug to otow no og-ilingon now no yabow su tibo on imbogoy to Diyus iyu. ²² Su siakon dow si Apolos hasta si Pedro tibo now ogkapuesan. Inggad seini kalibutan, inggad to ogkangkahitabu kuntoon dow diya to umaabut, inggad isab to kinabuhi dow ngani to kamatajon, kadojawan now sikan tibo. ²³ Aw sikiyu, ki Cristo kow on, dow si Cristo kaning Diyus.

4

To Kabotang to mgo Apustulis

¹ Kaling isipon koy now no mgo suguonon puli ni Jesu-Cristo no pigsaligan to Diyus to pagnawangon to sikan wada din imaan to diya una. ² Ogpaomotan noy sikan, su to otow no sinaligan to amu kinahangyan no ogkasaligan yagboy. ³ Di

* **3:19** Job 5:13 † **3:20** Salmo 94:11

inggad nokoy to hona-hona now dow to hona-hona to duma bahin to pagtuman ku to Diyus, wada sapajan, su kona man no sikiyu to oghukum kanay. Aw ngani man siak, di kona a oghukum ubin ogsaja to kaugalingon ku. ⁴ Wada hinuun na-maanan ku no sae ku, di kona sikan ogpasabut no kona a no sae-an. Su Ginuu da to oghukum kanay. ⁵ Kaling kona kow naa oghukum to pagtuman to inggad hintawa to Diyus, insaktu ko kuyang. Tagada to pagpauli ni Jesu-Cristo no Ginuu ta, su sikandin on to ogbutwa to tibo hinipidan, yakip to mgo hona-hona dow mgo tuud to tibo otow. Duon to sikan, ogsajaon to Diyus to kada sobuuk to angay kandin.

⁶ Mgo suun ku, impananglit kud to kaugalingon ku hasta si Apolos agun kona now mapasubrahan to nasuyat duon to Kasuyatan. Su ko unugon now sikan, kona kow ogpakahona-hona no mey otow no igpanghimantug now, aw wada isab ogtama-jon now. ⁷ Nokoy no og-iling kow man no yabow kow to duma? Wada kow naan kataga no puli man imbogoy to Diyus to tibo naiyu kuntoon? Na, su nailing man to sikan, nokoy no oghinambug kow man?

⁸ Sadangay pad man iyu! Basi nailing to boot now no kona kow on ogkinahangyan to tabang to Diyus su duon on iyu to tibo no igkabogoy din aw hayahay kow on. Mighona-hona kow no mgo hari kow on, di sikami, wada pad on. Madojow hinuun ko mgo hari kow iyan agun makayakip koy iyu to pagmandu. ⁹ To kanay paghona-hona, angod to pighinang koy to Diyus no pinakaobos no mgo otow. Su siakon dow to duma ku no mgo apustulis,

angod koy to mgo otow no pighukuman on no oghimatajan duon to atubangan to tibo mgo otow hasta ngani mgo anghil. ¹⁰ Su tongod to pagtuman noy ki Jesu-Cristo, og-iling to mgo otow no mgo yangog koy, di sikiyu oghinambug no maalamon kow tongod to pagkabogkot now kandin. Og-ilingon koy no mayotoy, di sikiyu og-angkon no madoson kow. Pigtamay koy to mgo otow, di sikiyu pigsaja dan. ¹¹ Hangtod kuntoon ogbontason dow og-uhawon koy, pudu pikat to kabo noy, ogpalisodan koy, aw wada matilon no kaugpa noy. ¹² Migpaningkamot koy to pagtrabahu agun meyduon ogkabuhian noy. Ko ikagihan koy to madoot, ig-ampu noy no kae-atan to Diyus sikan otow. Ko sakiton koy, puli noy og-antuson. ¹³ Ko himanuhan koy to mgo otow, ogdedeyjawon noy nasi. Di hangtod kuntoon, pinakamaligsom koy to pag-aha to otow.

¹⁴ Na, kona monang no pigsuyat ku seini su ogpasikawan ku sikiyu, di sambag ku iyu no pinadajag ku no mgo anak. ¹⁵ Su inggad linibu to mgo otow no ogpang-anad iyu, siakon da to ogkatawag no amoy now su siak to una-una no mignawnangon iyu to Madojow no Nawnangonon bahin ki Jesu-Cristo. ¹⁶ Kaling oghangyu a iyu no sunudon now to batasan ku. ¹⁷ Sikan to hinongdan no ogpaandiyaon ku iyu si Timoteo no og-isipon ku isab no pinadajag no anak. Ogkasaligan yagboy sikandin to pagtuman to Ginuu. Igpadomdom din iyu to pigbatasan ku tongod to pagkabogkot ku duon ki Cristo Jesus. Sikan isab to igpang-anad ku to duma no mgo magtutuu no oghihimun diya to tibo mgo banwa.

¹⁸ Nadinog-dinog man no meyduon pila duon iyu no ogpamahawod kun su nailing to boot dan no kona a og-andiyan iyu.

¹⁹ Di bantoy kow su kona ogkayugoy og-andiyan a ko itugut to Ginuu. Na, ogkamaanan ku ko piggahoman iyan to Diyus sikan ogpamahawod ubin ko kotob da to tumuy to dila dan. ²⁰ Su ko mey otow no ogpahari to Diyus, ogkakiyayahan sikan pinaagi to gahom to Diyus duon to kinabuhi din, kona no pinaagi to kagi puli. ²¹ Na, boboot kow. Ko mutidow a diyan, igkapanagda ku buwa sikiyu? Madojow nasi ko maisab to hona-hona now agun igkapakita ku iyu to gugma dow mayunoy no pagpang-ikagi.

5

To Pagdisiplina to Magtutuu no Oghinang to Madoot

¹ Nadinog ku no mey otow duon iyu no mighinang to mayaw-oy hilabi su pig-unoy din kun pig-aasawa to inoy-inoy din. Ati! Kaligsom to sikan no hinang! Ngani man to mgo otow no wada Diyus, di kona oghinang to sikan. ² Di sikiyu, migpagarbu kow nasi. Angay man podom no ikaguul now hilabi sikan aw gawangon sikan no otow duon iyu. ³ Inggad madiyu a, to hona-hona ku kanunoy diyan iyu, aw pinaagi to katongod no imbogoy kanay ni Jesu-Cristo, pighukuman kud sikan nakasae. ⁴ Kaling ko muhihimun kow manda aw oggahoman ni Jesus no Ginuu ta, isipa no duon a iyu, aw seini to hinangon now: ⁵ Idata now sikan no otow diya ki Satanas agun sakiton to yawa din, aw ogkayuwat da to ispiritu din

ko muabut on to aedow no ogpauli to Ginuu to paghukum.

⁶ Nokoy no ogpagarbu kow man no duon da man iyu sikan no kasikawan? Wada kow buwa kamaan no inggad maintok da no patubu ogpakapatubu to madogi no arina? ⁷ Kaling gawanga now on yagboy to inggad nokoy no madoot duon iyu, su pig-isip on to Diyus no wadad sae now. Kinahangyan no hinangon now sikan agun no maangod kow to diya pan no wada patubu no igpahinogod to Pista to Pagyaboy.* Su si Cristo no impananglit to karneru no ogmatansahon to sikan no pista migpakimatoy on agun mayuwas kid to sae. ⁸ Kaling ogtumanon ta to igpasabut to diya pista pinaagi to pag-ojow to pan no meyduon tahan no patubu aw iilis to pan no wada patubu, no ko ita pa, og-ojowan to sae aw iilis to pagkamatanod-anon.

⁹ To diya una no suyat ku, mig-iling a no kona kow on ogpagduma to mgo otow no malig-som dow mayaw-oy to mgo hinang. ¹⁰ Kona no iyan impasabut ku no mulikoy kow to tibo mgo makasasaya kani to babow to kalibutan. Kona sikan ogkahimu, su nalibongan ki man to mgo otow no oghinang to kayaw-ajan, to mgo hakog, to ogpang-agow to katigajunan to duma, dow to ogtuman to kona no tinood no diyus. ¹¹ Iyan nasi igpasabut ku no likajan now to mgo otow no og-angkon no mgo magtutuu di madoot gihapun to

* **5:7** Panahon to Pista to Pagyaboy, impagawang to mgo Hibru to patubu duon to mgo bayoy dan pagpakiyaya no og-ojowan dan on to tibo mgo sae. Oskabasa seini duon to Exodo 12:1-20.

pamatasan angod to paghinang to kayaw-ajan, to pagkahakog, to pagtuman to kona no tinood no diyus, to paghimanu dow abusu no pag-ikagi, to paghobog-hobog dow to pagpang-agow to katigajunan to duma. Kona kow ngani ogpagsayu to pagkoon to otow no og-angkon no magtutuu di angod to sikan to batasan.

¹²⁻¹³ Wada katongod ku to paghukum to mgo otow no kona no sakup ni Jesu-Cristo, su Diyus da to oghukum kandan. Di katongdanan now to paghukum to angod now no sakup ni Jesu-Cristo no duon to grupu now. Su ojow pa to Kasuyatan, “Ajaw now ogpaagpota iyu ko hintawa to oghinang to madoot.”†

6

To Paghusoy to Kasu to mgo Magtutuu

¹ Ko meyduon kasu now no mgo magtutuu, nokoy no kona kow man ogkasikow to pagriklamu diya to huwis no kona no sakup ni Cristo? Madojow podom ko iyan pahusajon now to angod now no magtutuu. ² Angod to nalingow kow on no sikita no kaotawan to Diyus ogkaduma ni Cristo to paghukum to tibo kaotawan diya to mahudi no mgo aedow. Na, su ogkailing man to sikan, nokoy no kona kow man ogpakahusoy to mangkaintok no ogkayayalisan now? ³ Aw ngani to mgo anghil di ogkahukuman ta, sikan pad man kalibutanon no mgo prublima to kona now mahusoy! ⁴ Kaling ko meyduon kasu now no mgo magtutuu, nokoy no ogpahusoy kow man to otow no wada yabot

† 5:12-13 Deuteronomio 17:7; 19:19; 22:21 dow 24:7

ita? ⁵ Masikow kow! Su nokoy man, wada inggad sobuuk duon iyu no ogkaamu oghusoy to angod din no mgo magtutuu? ⁶ Di sikiyu man nasi no migsusuun to pagtuu to ogpaaakusaray duon to atubangan to kona no mgo magtutuu!

⁷ Inggad ngani sikan pagpaaakusaray now ogpasabut on no pakyas kow. Iyan podom madojow ko payabajon now on puli ko yupigan kow ubin agawan. ⁸ Di sikiyu on man nasi tibo no migsusuun to ogpayuyupigay dow ogpaaagaway!

⁹ Wada kow pad kay buwa kataga no kona ogkasakup duon to sikan ogharian to Diyus to mangkadoot no otow. Ajaw oglimbungi to kaulingon now, su kona yagboy ogkasakup duon to sikan ogharian din to mgo otow no ogtuman to kona no matuud no diyus, to ogpanghonay dow oghinang to duma no kayaw-ajan yakip to paguunoy to mgo yukos. ¹⁰ Kona isab ogkasakup duon to sikan ogharian to Diyus to mgo kawatan, to mgo hakog, to mgo palahobog, to oghimanu dow og-abusu to pag-ikagi hasta to ogpang-agow to katigajunan to duma. ¹¹ Angod to sikan to hinang to pila iyu to diya una, di nagawang on to mgo sae now aw nahinang kow on no kaotawan to Diyus no og-isipon din no wadad sae. Nahimu sikan tibo tongod to pagkabogkot now duon ki Jesu-Cristo no Ginuu ta dow tongod to gahom to Ispiritu Santu.

To Paggamit to Yawa Ta to Pagsaja to Diyus

¹² Na, basi meyduon og-iling no intugut ita to paghinang to inggad nokoy no ogkaliyagan ta. Tinood man iyan no mey on kagawasan ta, di meyduon kona ogpakadojow ita. Bahin kanay,

ogpakahinang a iyan to inggad nokoy no wada i-
 ojoy to Diyus, di ogbantoy a no wada oghinangon
 ku no ogpakaudipon kanay. ¹³ Basi mey isab
 duma no og-iling, “Iyan inghinanga to pagkoon
 su igsed to gotok aw iyan inghinanga to gotok su
 ogsedan to pagkoon.” Hustu sikan, di mey pana-
 hon no oggawangon to Diyus to pagkoon, aw to
 gotok wadad on pues. Kaling kona no impurtanti
 to mgo pagkoon. Di iyan yagboy impurtanti dow
 og-amonuhon ta to paggamit to yawa ta. Su kona
 no iyan tuud to paghinanga to yawa ta agun oghi-
 nang ki to kayaw-ajan. Iyan nasi inghinanga agun
 no makasaja ki to Ginuu. Aw to Ginuu og-atiman
 isab to yawa ta. ¹⁴ Na, to yawa ta ogpues da diya
 to kayugajan su ogbanhawon da seini to Diyus
 pinaagi to gahom din angod to diya pagbanhaw
 din ki Jesu-Cristo no Ginuu ta.

¹⁵ Angod to wada kow pad on kamaan no to
 yawa ta kabahin on to yawa ni Jesu-Cristo su
 nabogkot kid man duon kandin. Na, nokoy man,
 ogkahimu pad buwa ko sikita no kibali kabahin
 to yawa ni Jesu-Cristo mupagsaboka to bur-
 ing? Eh, kona kay ogkahimu sikan! ¹⁶ Wada kow
 buwa kamaan no to yukos no ogpaghulid to bur-
 ing ogpakapagsaboka on to sikan no bur-
 ing? Su meyduon sinuyat no kagi to Diyus bahin to yukos
 dow bohi no ogkaminyo no pig-iling, “Sikandan
 no daduwa ogkasaboka on to yawa.”* ¹⁷ Di ko
 nabogkot kid on duon to Ginuu, to ginhawa ta dow
 to ginhawa din nasaboka on.

¹⁸ Kaling likaji yagboy to mayaw-oy no mgo

* **6:16** Genesis 2:24

hinang. Su sikan no sae kona no angod to duma no mgo sae no ogkahinang to otow. Su to duma no mgo sae kona ogpakaligsom to yawa ta, di to otow no oghinang to sikan no kayaw-ajan ogpakasae to kaugalingon din no yawa. ¹⁹ Wada kow buwa kamaan no to yawa now iyan ugpaanan to Ispiritu Santu no imbogoy iyu to Diyus? Kaling konad no iyu to yawa now di kaning Diyus on. ²⁰ Su mahal yagboy to pagboli din iyu agun mahinang kow no kaotawan din. Kaling gamita to yawa now agun masaja to Diyus.

7

Bahin to Kaminyoon

¹ Na, ogtabakon ku to diya mgo usip no impadae now dini kanay. Mig-usip kow dow madojow ko kona ogminyoto otow. Hoo, madojow iyan podom sikan. ² Di manno mahan-in to mgo yukos dow bohi kuntoon no kona ogpakapogong to ogawoson to yawa dan, madojow ko kada yukos meyduon tuun din no asawa aw kada bohi meyduon tuun din no bana. ³ To bana, kinahangyan no tumanon din to pagkabana din, aw to asawa, tumanon din isab to pagkaasawa din. ⁴ To asawa kona ogpakaboot to yawa din, su to bana din iyan ogboot. To bana kona isab ogpakaboot to yawa din, su to asawa din iyan ogboot. ⁵ Ajaw ig-ojow to yawa now diya to kapikas now to kinabuhi. Meyduon hinuun panahon no og-uujunan now buwa no kona kow naa oghuhulid sed da to majopot no panahon agun makatibuyus kow to pag-ampu. Di tapus to sikan, tumana now gihapun to naanadan

no hinang to magtiajun agun kona kow matintal ni Satanas, su unu ko kona now mapagkey to ogawoson now. ⁶ Sambag ku puli seini iyu, kona no sugu. ⁷ Ko mahimu pa, gustu ku podom no tibo otow maangod kanay no ogpakaantus no kona ogminyo. Di namaan a no wada aangod to paghinang to Diyus ita, su meyduon mgo otow no pigbootan din no ogpakaantus no kona ogminyo. Aw to duma pigbootan din no muminyo.

⁸ Na, ogsambagan ku sikiyu no wada mgo paris, yabi sikiyu no mgo bayu. Madojow podom ko mupabilin kow no angod kanay no wada paris.

⁹ Di ko kona now man gajod ogkapagkey to ogawoson to yawa now, na, minyo kow agun kona kow makahinang to madoot.

¹⁰ Sikiyu no naminyo to angod now no magtutuu, meyduon isab ig-ikagi ku iyu. Kona seini no kanay da, di sugu to Ginuu. Kinahangyan no kona ogbiya* to asawa to bana din. ¹¹ Di ko ugaling meyduon bohi no og-ojow to bana din, kinahangyan no ogpabilin no wada bana gawas ko mupagbatuk sikandin to bana din. Aw to bana kona isab ogbiya to asawa.

¹² Sikiyu no naminyo to kona no magtutuu, meyduon isab ig-ikagi ku iyu. Wada hinuun kagi to Ginuu bahin to seini, di sambag ku puli. Ko meyduon magtiajun no iyan da magtutuu sikan bana, kinahangyan no kona sikandin ogbiya to asawa din basta gustu pad ogpag-ipun sikan asawa. ¹³ Angod isab to sikan ko iyan da magtutuu to asawa. Ko gustu pad ogpag-ipun sikan bana, kona

* **7:10** Ubin *ogbuwag*

din ogbiyaan. ¹⁴ Su sikan bana ubin asawa no kona no magtutuu ogmadojawan to Diyus tongod to pagkabogkot to sikan paris din duon ki Jesu-Cristo. To mgo anak dan ogmadojawan isab, su ko kona pa no tinood seini, to mgo anak dan ogkaangod to anak to mgo otow no wada Diyus.

¹⁵ Di ko sikan paris nu no kona no magtutuu ogkaliyag ogpagbiya ikow, na, pabiyaa. Kona kad ogkahikotan, su gustu to Diyus no malinow to pagugpa ta. ¹⁶ Aw kona ka ogpakasiguru no ogkadaya nu sikandin to pagtuu agun mayuwas.

To Pagpakamonang duon to Tahan no Kabotang

¹⁷ Na, seini to igsugu ku to mgo magtutuu no oghihimun diya to inggad andei no banwa. Inggad nokoy to kabotang ta to diya bag-u ki tawaga to Diyus, pagboot din sikan ita. Kaling ogpada-jun ki to pagtuman to Ginuu duon to sikan no kabotang. ¹⁸ Ko pananglitan meyduon otow no ogtawagon to Diyus no tahan on tinuli sumaya to tinuuhan to mgo Hibu, na, ajaw igpagawang sikan pagkatinuli din. Aw to magtutuu no wada katuli, ajaw on igpatuli. ¹⁹ Su inggad mutuman ki to mgo tumanon to mgo Hibu ko kona, wada bali to Diyus sikan. Iyan da impurtanti ko matuman ta to mgo sugu din. ²⁰ Kaling ogpakamonang ki duon to sikan kabotang ta no tawagon ki to Diyus. ²¹ Ko pananglitan udipon ka no tawagon ka to Diyus, baeka. Di ko meyduon paagi no ogkayuwas ka to sikan pagkaudipon nu, hala, pangimpuesi sikan. ²² Su domdoma no sikuna no udipon no tinawag to Ginuu, yuwas kad tongod to pagkabogkot nu

duon kandin. Aw sikuna no kona no udipon to diya pagtawaga ikow, ogkaangod kad to udipon ni Jesu-Cristo su sikandin on to agayon nu. ²³ Mahal yagboy to imbajad to Diyus iyu, kaling kona no iyan now ogtumanon to pagboot to otow. ²⁴ Na mgo suun ku, ogbalikon ku, inggad nokoy to kabotang now no tawagon kow to Diyus, pakamolang kow duon, aw padani kow kanunoy kandin.

Bahin to mgo Hawas dow mgo Bayu

²⁵ Na sikiyu no hawas no mgo bohi dow yukos, wada hinuun insugu to Ginuu bahin to seini, di ogsambagan ku sikiyu su sinaligan a man to Diyus tongod to kayuuy din kanay. ²⁶ To paghona-hona ku, madojow podom ko kona kow ogminyo tongod to mgo kalisod no ogbajaan ta kuntoon dow diya to umaabut. ²⁷ Sikiyu no mgo yukos, ko asawahan kow on, kona now og-ojowan to asawa now. Ko wada pad asawa now, baeka now on pagminyo. ²⁸ Di ko muminyo kow, kona kow ogpakasae. Aw to bohi no ogminyo kona isab ogpakasae. Di gustu ku podom no malikajan now to mgo kalisod no ogkangkabajaan to magtiajun.

²⁹ Seini to igpasabut ku iyu, mgo suun ku. Mapopot nanda to panahon no igkatuman ta to Diyus. Kaling sugud kuntoon, to mgo minyo kona no iyan da ogkawilihan dan to mgo kinahangyanon to pamilya dan, su unu ko kona dan on malipara to trabahu no kaning Diyus. ³⁰ To otow no ogkaguul ubin ogkalipay, kona din ogbali-balihon sikan. To otow isab no ogboli, kona din igbotang duon to ginhawa din to binoli din, di nasi no isipon din no kona no sikandin to tag-iya. ³¹ Inggad nokoy no

ogkapuesan ta kani to babow to kalibutan, ajaw sikan ogpayabiha duon to hona-hona now. Su mey da panahon no ogkagawang seini kalibutan dow to tibo namakabotang kani.

³² Ogcaliyag a podom no wada ogpakawili iyu to pagtrabahu now to kaning Diyus. To yukos no wada asawa ogpakatibuyus to mgo hinangonon no kaning Diyus agun no malipay din to Ginuu.

³³ Di to yukos no asawahan ogpakahona-hona to mgo kinahangyanon to seini kinabuhi agun malipay to asawa din. ³⁴ Kaling man, ogkabahin to hona-hona din. To bohi isab no wada bana ogkatibuyus to ginhawa dow doson din duon to mgo hinangonon no kaning Ginuu. Di to bohi no banaan kanunoy ogpakahona-hona to hinangonon to seini kinabuhi dow amonuhon to paglipay to bana din. ³⁵ Kona monang no pig-ikagi ku seini su ogpalisodan ku sikiyu, di kadojawan now man nasi agun no mahusoy to pagkinabuhi now, agun isab ogkatibuyus to pagtuman now to Ginuu.

³⁶ Na pananglitan meyduon yukos duon iyu no nakapagsabut on to songo bohi no ogminyo sikandan, di ogduwa-duwa su basi mailing to boot din no kona no angay sikan oghinangon. Madojow nasi no mupadajun sikandin to pagminyo, yabi ko kona din mapagkey to og-awoson to yawa din. Kona sikan no sae. ³⁷ Di ko mahona-hona to sikan yukos no konad sikandin ogminyo su ogkaliyag ogpabilin no hawas, na, madojow isab sikan basta kabobot-on din aw ogkapogongan din to og-awoson to yawa din. ³⁸ Kaling man tibo madojow, to pagminyo dow to kona pagminyo. Di yabi no madojow ko kona sikandin ogminyo.

³⁹ To bohi no banahan ogkahikotan kotob no buhi pad to bana din. Di ko mamatoy on to bana din, igtugut on no mubabana ko hintawa to ogkaliyagan din basta magtutuu to Ginuu. ⁴⁰ Di to kanay no paghona-hona, yabi pad no malipajon sikan bayu ko konad muminyo. Sikan no pighona-hona ku impasikad to pagsabut no imbogoy kanay to Ispiritu Santu.

8

To Pagkoon no Intuman to mgo Diyus-diyus (Roma 14:13-23; 1 Corinto 10:23-30)

¹ Na, oghisgutan ku to diya ing-usip now kanay bahin to karni no intuman to mgo diyus-diyus. Tinood iyan to diya pig-ikagi now no tibo ki namaan to matuud bahin to mgo diyus-diyus, di domdoma seini. Ko meyduon ogkamaanan ta, oglikoy ki no kona ta sikan ighinambug, su wada man pues to sikan. Iyan nasi igkadojow to duma ko oghigugma ki. ² Ko ogkailing to boot to songo otow no mey on pagsabut din, ogpasabut sikan no wada pad tinood no pagsabut din. ³ Di to otow no oghigugma to Diyus, namaanan on sikandin to Diyus aw pighilabi on.

⁴ Kaling bahin to pagkoon to karni no intuman to mgo diyus-diyus, namaan kinow no kona sikan no tinood no diyus, su sobuuk da man to matuud no Diyus. ⁵ Meyduon man iyan mahan-in no pigpakadiyus to mgo otow no diya kun og-ugpa to kawkawangan to yangit dow kani to pasak. Oghingadanan dan sikan to mgo diyus dow mgo magboboot. ⁶ Di sikita, namaan ki no sobuuk da

yagboy to Diyus no Amoy ta no mighinang to tibo, aw iyan ita to pagsaja dow pagtuman kandin. Aw sobuuk da isab to Magboboot ta, si Jesu-Cristo. Impabaja kandin to paghinang to tibo, aw pinaagi isab kandin meyduon kinabuhi ta no wada kata-pusan.

⁷ Di wada seini kasabuti to duma no mgo mag-tutuu. Su nailing to boot dan no tinood sikan mgo diyus-diyus, su sikan man to nabuyatan dan. Kaling inggad kuntoon, ko ogpakakoon sikan-dan to intuman to diyus-diyus, ogkailing to boot dan no nakatuman sikandan to sikan. Kaling ogkakunsinsya sikandan. ⁸ Tinood iyan no kona no iyan igkasaja to Diyus ita to pagkoon. Kona sikan ogpakadoot ita ko kona ki mukoon. Kona isab ogpakadojow ita ko mukoon ki. ⁹ Di aha kow, su inggad wada ing-ojow iyu no pagkoon, basi mahinang kow no pabilu to pagpakasae to duma no magobu pad to pagtuu. ¹⁰ Su ko pananglitan sikuna no nakasabut on, makitaan ka no og-agpot to ogpamangoon duon to ampuanan to diyus-diyus, basi meyduon otow no ogpakasunud to sikan hinang nu inggad igkakunsinsya din. ¹¹ Kaling sikan yabow no pagsabut nu iyan ogpakadoot to pagtuu to sikan suun nu no magobu pad to pagtuu no angod ikow no pigpakamatajan ni Cristo. ¹² Aw ko ogpakasae ka to sikan suun nu no madali ogkakunsinsya, ogpakasae ka isab ki Cristo. ¹³ Kaling bahin kanay, ko iyan ogkaamungan to pagpakasae to suun ku to pagsoda ku to intuman to diyus-diyus, sadangay to ogsoda pad to sikan inggad to pagtigsim, agun wada ogpakasae tongod kanay.

9

*Wada ni Pablo Pangimpuesi to mgo Katongod
Din isip Apustul
(2 Corinto 11:7-12; 1 Tesalonica 2:7-9)*

¹ Kona no mey man kagawasan ku? Kona no hamatuk a man no apustul no pigyogwa ni Jesus no Ginuu, aw mata ku yagboy to migkita kandin? Aw kona no sikiyu man to abut to trabahu ku no kaning Ginuu? ² Inggad umiling to duma no kona a no apustul, di sikiyu no taga-Corinto namaan to sikan, su siak to nakadae iyu diya ki Cristo no Ginuu. Sikan to ogpakiyaya no apustul a din.

³ Na, seini to igtabak ku to diya ogsawoy kanay:
⁴ Ko tinood no apustul a, wada buwa katongod ku to pagpabuhi to mgo otow no ogpang-anadon ku? ⁵ Aw ko mey pa asawa ku no magtutuu, wada buwa katongod ku to pagpaduma kandin duon to mgo panow ku angod to oghinangon ni Pedro dow to duma no mgo apustulis hasta to mgo suun ni Jesus? ⁶ Nailing buwa to boot now no siakon da dow si Bernabe to mgo apustulis no angay no ogpamangha to kanami no ogkabuhian? ⁷ Igpananglit ku to sundayu. Wada sundayu no ogkinaugalin-gon to paggastu to pagkasundayu din. Wada isab ogsaup to uma no kona ogpakakoon to abut to sikan naunagan din. Ngani man to magbantajay to mgo buhi, di ogbogajan to kabahinan to sikan ogbantajan din. ⁸ Sikan no mgo pananglitan duon ipasikad to naanadan no hinang to otow, di ing-anad isab sikan duon to mgo balaod ⁹ no imbogoy to Diyus ki Moises no pig-iling, “Ajaw

ogsampongi to ba-ba to baka no ogpagunason* to trigu.”† Kona ta oghona-honaon no baka da to igpasabut to sikan, ¹⁰ di sikita no mgo otow, agun to mgo otow no ogkaunag to pagdaru dow paggunas ogpakaiman no meyduon kabahinan to sikan naunagan dan. ¹¹ Na sikami, meyduon kibali intanom noy duon iyu no iyan nakailing to pagtuu now ki Cristo. Kaling angay koy podom no og-iman to ogkabuhian noy ubag duon iyu. ¹² Ko sikan mgo duma no nang-anad iyu mey katongod to pagpabuhi iyu, yabow koy podom kandan to katongod.

Di wada noy pangimpuesi sikan no mang-anad koy diyan iyu. Baeka on ko malisodan koy basta wada ogkahinang to otow no balibadan to pagdawat to sikan Madojow no Nawnangonon bahin ki Jesu-Cristo. ¹³ Namaan kow no to mgo otow no mey katongdanan duon to Bayoy to Diyus ogkabahinan to pagkoon duon. Aw to mgo duma dan no mey katongdanan duon to haladanan ogkabahinan isab to karni to mananap no ighalad duon. ¹⁴ Ogkaangod to sikan to diya ogpang-anad to Madojow no Nawnangonon, su migsugu to Ginuu no duon dan ogpuduton to ogkabuhian dan to sikan ogpang-anadon dan.

¹⁵ Di inggad meyduon podom katongod ku, wada ku gamita sikan duon to mgo otow no ogpang-anadon ku. Aw kona monang no pigsuy-atan ku sikiyu to seini su ogpabuhi a iyu. Tapat on mamatoy a basta kona magawang to pagpanghi-mantug ku no kona a ogpasuhue to sikan ogpang-

* **9:9** To Surigao no Minanubu: *ogpangiokon* † **9:9**
Deuteronomio 25:4

anadon ku. ¹⁶ Kona ku hinuun igkahinambug to pagnawnangon ku to Madojow no Nawnangonon, su kinahangyanon man no muwali a. Alaot a ko kona ku inawnangon sikan Madojow no Nawnangonon. ¹⁷ Ko kabobot-on ku pa to pagnawnangon, ogpakaiman a to bayos. Di manno pigsugu a to Diyus, puli a ogtuman ko nokoy to insalig din kanay. ¹⁸ Na, basi mailing to boot now no wada yagboy igbayos kanay. Eh, meyduon, su iyan bayos kanay to kalipay ku to pagnawnangon to Madojow no Nawnangonon no wada bajad. Kaling kona ku ogpangimpuesan to katongod ku pinaagi to pagpamuju to ogkabuhian ku.

¹⁹ Su inggad wada otow no tag-udipon kanay, angod to ogpaudipon a to inggad hintawa agun mahan-in to mgo otow no madaya ku. ²⁰ Ko pananglitan ogpagduma a to mgo Hibu, ogpaujun-ujunan ku to mgo batasan dan agun madaya ku sikandan to pagtuu ki Jesu-Cristo. Wada ad iyan kasakup to mgo balaod to tinuuhan dan, di pig-iling ku to sikan agun madaya ku sikandan. ²¹ Ko iyan igpagduma ku to kona no mgo Hibu, kona a og-unug to mgo balaod to mgo Hibu. Iyan ogbatasanon ku to batasan to sikan kona no mgo Hibu agun madaya isab sikandan to pagtuu ki Jesus. Kona seini ogpasabut no pig-ojowan kud to mgo balaod to Diyus, su migtuman a man to mgo sugu ni Cristo. ²² Na, ko ogpagduma a to mgo otow no magobu pad to pagtuu, kona ku oghinangon to ogpakagoba to pagtuu dan, nasi ogdigonon ku. Kaling inggad hintawa no ogpasabuton ku to kagi to Diyus, ogpamangha a to paagi no angay kandan agun meyduon madaya

ku to pagtuu, inggad pila da, agun no mayuwas sikandan. ²³ Oghinangon ku sikan kotob to ogkahimu ku agun mahan-in to mgo otow no ogtuu to sikan Madojow no Nawnangonon bahin ki Jesus, na, ogkabahinan a isab to kadojawan no igbogoy to Diyus pinaagi to sikan.

²⁴ Igpananglit ku to yumbaan. Mahan-in to og-ibak, di sobuuk da to ogpakadawat to primyu. Kaling sikiyu, paomot kow agun maprimyuhan kow to Diyus. ²⁵ Sikan ogpaman-ibak to yumbaan, ko kona pad sikandan oglinaguy, oghogotan dan to pag-anad to yawa dan. Aw ko makadaog on, ogprimyuhan sikandan to dodohunan no kuruna no madali da ogyanos. Di sikita, ogpaningkamot ki agun no mabogajan ki to bayos no kona yagboy ogkagawang. ²⁶ Kaling ogpag-angod a to otow no ogpagyumbaan no matoytoy no oglinaguy pailing duon to sangkoanan. Angod a isab to bak-sir no kanunoy ogpakaigu to kuntra, kona no puli ogpanumbag to kaemag. ²⁷ Kanunoy ku og-pogongan aw oghogotan to kaugalingon ku su unu ko siak no ogpangwali to duma iyan on nasi kona ogkaprimyuhan to Diyus.

10

To Kona no Pagtuman to Diyus-diyus

¹ Mgo suun ku, igpadomdom ku iyu to nahitabu to mgo kaaw-apuan to mgo Hibru no migduma ki Moises to mahaba no panow. Pigtodungan sikandan tibo to diya panganud pagpakiyaya no pigdumahan sikandan to Diyus, aw tibo sikandan nakabaja duon to dayan no pighinang to Diyus

duon to kabaknaan to sikan og-ilingon to Mayo-gdog no Dagat.* ² To pag-unug dan to sikan panganud dow to pagpanow dan duon to dagat, kibali bawtismu kandan pagpakiyaya no sumusunud sikandan ni Moises. ³ Tibo sikandan migkoon to diya imbogoy to Diyus,† ⁴ aw tibo isab miginom to wohig no imbogoy din no mig-awas likat to diya batu.‡ Sikan batu impananglit ki Cristo no migduma-duma kandan. ⁵ Di anoy su nailing to sikan to pag-atiman to Diyus kandan, wada sikandin kasaja-i to kahan-inan kandan tongod to kamasinupakon dan. Kaling halus tibo nangkamatooy duon to sikan matahay no banwa.

⁶ Sikan nangkahitabu kandan mgo pagpatahan ita agun kona ki og-awos to mangkadoot angod to pag-awos dan. ⁷ Kona ki isab ogtuman to mgo diyus-diyus angod to pagtuman to pila kandan. Sikan madoot no hinang dan nasuyat duon to Kasuyatan no pig-iling, “Namangoon dow namanginom sikandan to pagpahinongod to sikan diyus-diyus, aw tapus to sikan, namansajow sikandan to mayaw-oy no sinajawan.”§ ⁸ Kona ki isab oghinang to kayaw-ajan angod to duma no mgo Hibru, su tongod to sikan, 23,000 to namatoy to songo aedow da.* ⁹ Kona ta isab og-antihan to Ginuu angod to pighinang to duma kandan no iyan nakaa-mung to pagpanokaa kandan to mgo yaposung aw

* **10:1** Ogkabasa seini duon to Exodo 14. † **10:3** Ogkabasa seini duon to Exodo 16. ‡ **10:4** Ogkabasa seini duon to Exodo 17:1-7. § **10:7** Ogkabasa seini duon to Exodo 32:6 * **10:8** Ogkabasa seini duon to Numeros 25:1-9.

kangkamatoy.† ¹⁰ Kona ki isab ogbagutbut angod to pagbagutbut to duma kandan. Kaling pigpuu sikandan to diya anghil to kamatajon.

¹¹ Sikan nangkahitabu kandan pagpatahan ita su madani on ogkatapus seini kalibutan. ¹² Kaling sikiyu no oghona-hona no madigon to pagtuu, bantoy kow agun kona kow makasae. ¹³ Wada mig-abut iyu no pagtintal no wada kabaja-i to duma no mgo otow. Di ogkasaligan to Diyus, aw kona din igtugut no ogbaja kow to pagtintal no kona now ogkakaya. Su ko abuton kow to pagtintal, ogbogajan kow din to doson dow paagi to pagdaog to sikan agun kona kow makasae.

¹⁴ Kaling hinilabi ku no mgo suun, likoy kow yagboy to pagtuman to mgo diyus-diyus. ¹⁵ Hona-honaa seini og-ikagihon ku dow tinood ubin gayu, su mey man mgo boot now. ¹⁶ Ko ogihimun kinow to paghandom to kamatajon ni Cristo, tibo kinow og-inom to sikan igсед to tasa, aw ogpasalamat ki. Tibo ki isab ogkoon to sikan pan no ogpanibagon. Ogpasabut sikan no nasaboka kid ki Cristo tongod to yangosa din no pigpaawas aw tongod to yawa din no namatoy duon to krus. ¹⁷ Aw manno sobuuk da to pan no ogsasayuhan tanow, migpasabut no sikita no mahan-in ogkaangod to songo yawa da.

¹⁸ Hona-honaa now isab to oghinangon to mgo kaliwat ni Israel. Pinaagi to pagkoon dan to sikan intuman to Diyus, igpakita dan no yakip sikandan to pagsimba to Diyus. ¹⁹ Kaling ogkailing no to og-agpot to ogpamangoon to intuman to

† **10:9** Ogkabasa seini duon to Numeros 21:4-9.

mgo diyus-diyus nakatuman on to sikan. Kona no iyan igpasabut ku no tinood sikan mgo diyus-diyus aw meyduon bali to sikan intuman kandan. ²⁰ Iyan igpasabut ku no to otow no ogtuman to mgo diyus-diyus, iyan yagboy ogtumanon din to mangkadoot no ispiritu, kona no Diyus. Kona a yagboy ogkaliyag no manginyabot kow to pagtuman to mangkadoot no ispiritu. ²¹ Kona ogkahimu no og-inom dow ogkoon kow to paghandom to kamatajon to Ginuu aw tapus to sikan, og-agpot kow isab duon to pagkoon no intuman to mangkadoot no ispiritu. ²² Nokoy man? Ogpasilag-silagon now buwa to Diyus? Basi ogkailing to boot now no ogpakalikoy kow to kastigu din. Kona gajod!

²³ Basi meyduon og-iling, “Intugut ita to paghinang to inggad nokoy no ogkaliyagan ta.” Tinood man iyan no mey on kagawasan ta, di meyduon kona ogpakadojow ita, aw meyduon isab kona ogpakadigon to pagtuu to mgo duma ta. ²⁴ Kona no iyan ogpayabihon now to iyu no kadojawan, di to kadojawan to duma.

²⁵ Ogpakakoon kow to inggad nokoy no karni no ogbolihon duon to merkadu, di ajaw ogpangusip dow intuman sikan to diyus-diyus agun kona kow ogkakunsinsya. ²⁶ Su pig-iling duon to Kasuyatan, “To kalibutan dow to tibo nakabotang duon, Diyus to tag-iya.”‡

²⁷ Ko hinggaton ka to kona no magtutuu to pagkoon, aw ko ogkaliyag ka ogduma, na, koona to inggad nokoy no ighonat ikow. Kona ka ogusip dow intuman sikan to diyus-diyus agun kona

‡ 10:26 Salmo 24:1

ka makunsinsya. ²⁸ Di ko ikagihan ka no intuman to diyus-diyus sikan inghonat ikow, ajaw ogkoona agun kona makunsinsya sikan mignangon ikow. ²⁹ Su inggad mey podom kagawasan nu to pagkoon to inggad nokoy, pogongi sikan su unu ko madootan to duma. ³⁰ Basi mey og-usip, “Ko pasalamatan ku to Diyus sikan ogkoonon ku, nokoy no ogsagmanon a man to duma?” ³¹ Kona kow og-iiling, su kinahangyan no ogkasaja to Diyus tongod to inggad nokoy no oghinangon now, yakip to pagkoon dow pag-inom. ³² Di ahaa no kona kow ogkahinang no baebag to mgo otow no wada pad makatuu, Hibru ko kona. Aw kona kow isab oghinang to ogpakagoba to pagtuu to angod now no magtutuu. ³³ Sunuda a now su naningkamot a agun masajaan to tibo mgo otow to mgo hinang ku. Su kona no iyan og-apason ku to kanay kadojawan, di to kadojawan to mgo duma agun mayuwas sikandan.

11

¹ Sunuda a now su siakon, ogsunudon ku si Cristo.

To Pagyuyumbung ko Ogsimba

² Na mgo suun ku, ogsajaon ku sikiyu su kanunoy a now pigdomdom, aw pighogot now to pagtagon to diya impang-anad ku iyu. ³ Di meyduon pad igpasabut ku iyu. Si Cristo to panguyu to tibo mgo yukos, aw to yukos iyan panguyu to bohi. To Diyus iyan isab panguyu ni Cristo. ⁴ Kaling ko meyduon yukos no ogyuyumbung ko og-ampu ubin ognawnangon to igpaikagi kandin to Diyus,

ogpasikawan din si Cristo no panguyu din. ⁵ Aw ko meyduon bohi no kona ogyuyumbung ko og-ampu ubin ognawnangon to igpaikagi kandin to Diyus, ogpasikawan din sikan panguyu din aw kibali migpatabungow sikandin.* ⁶ Ko mey bohi no kona ogsugut to pagyuyumbung, na, bunyug on mupaupow ubin mupatabungow. Na, agun malikajan sikan no kasikawan, kinahangyan no muyuyumbung to bohi. ⁷ To mgo yukos kona no angajan ogyuyumbung, su kibali bayhu† sikan-dan to Diyus, aw to pagkadongganon to Diyus ogkaaha duon kandan. Di to mgo bohi kinahangyan muyuyumbung, su duon kandan ogkitaon to pagkadongganon to yukos. ⁸ Su paghinang to Diyus to otow, iyan una no pighinang din to yukos, aw tapus to sikan, pighinang din isab to bohi likat to yukos. ⁹ To yukos wada hinanga su ogkinahangyanon to bohi, di nasi no pighinang to bohi su ogkinahangyanon to yukos. ¹⁰ Kaling kinahangyan no ogyuyumbung to bohi ko og-ampu aw ko ognawnangon to igpaikagi to Diyus agun inggad to mgo anghil ogkamaan no matinahudon sikandin. ¹¹ Hinuun, tongod to pagkabogkot now duon to Ginuu, to bohi kona ogpakailing no kona sikandin ogkinahangyan to yukos, aw to yukos kona isab ogpakailing no kona sikandin ogkinahangyan to bohi. ¹² Su to una no bohi napuun iyan duon to yukos, di sugud to diya no panahon, wada otow no kona ig-anak to bohi. Di to tinood, Diyus

* **11:5** To diya no panahon, makasisikow ko meyduon bohi no kona ogyuyumbung diya to gawas to bayoy, su diya kandan, buring da to kona ogyuyumbung. † **11:7** To Surigao no Minanubu: *goja*

iyang yagboy to napuunan to tibo.

¹³ Kaling sikiyu on to oghukum. Madojow buwa ko og-ampu to bohi no kona ogyuyumbung? ¹⁴ Su tahan no hona-hona to otow no mayaw-oy to yukos ko ogpahaba to bubue, ¹⁵ di to bohi no mahaba to bubue, og-angay kandin sikan. Imbogoy kandin to Diyus sikan kibali yumbung din. ¹⁶ Ko meyduon ogyalis to sikan, nangoni sikandin no sikan to batasan no ig-anad noy, aw sikan isab to nabatasan to mgo magtutuu no oghihimun diya to duma no mgo banwa.

To Paghandom to Kamatajon ni Jesu-Cristo

¹⁷ Na, meyduon igsugu ku su wada a kasaja-i iyu. Su ko oghihimun kow to pagsimba, madoot nasi to ogkadeygan. ¹⁸ Songo botang no ogpakadoot iyu to nadinog ku no ogkabahin-bahin kow kun ko oghihimun to pagsimba. Angod to ogpakatuu a to sikan. ¹⁹ Meyduon hinuun igkadojow to sikan pagkabahin-bahin now, su pinaagi to sikan, ogkaaha dow hintawa to hamatuk no magtutuu. ²⁰ Di iyang igkadoot iyu, su anoy oghihimun kow to pagkoon dow paghandom to kamatajon to Ginuu, kona no si Jesu-Cristo to oghona-honaon now. ²¹ Su to duma og-una-una to pagkoon dow pag-inom, aw to duma konad ogkasamaan. Kaling meyduon ogbontason aw meyduon isab ogkahantoy, aw ogkahingow man ngani to duma! ²² Sadangay on man iyu! Nokoy man, wada bayoy now no ogkakoonan dow ogkainoman now? Nokoy no ogtamajon now man sikan oghihimun no mgo sakup to Diyus aw

ogpasikawan now to mgo pubri duon iyu? Ogamonu a kay kuntoon? Ogsaja a iyu? Kona gajod!

²³ Na, igpadomdom ku iyu seini ing-anad kanay to Ginuu no ing-anad kud isab iyu bahin to paghandom to kamatajon din. To diya maduk-ilom no wada pad yuibi si Jesus no Ginuu, migdawat sikandin to pan ²⁴ aw pasalamat to Diyus. Dajun din tibaga aw ikagi, “Yawa ku seini no ighalad tongod iyu. Ilingon now to seini to paghandom kanay.” ²⁵ Pagtakas dan on to pagkoon, migdawat si Jesus to tasa aw ikagi manda, “Seini inomon iyan igpasabut to bag-u no kasabutan no oghinangon to Diyus iyu no ogdigonon pinaagi to yangosa ku. Kada pag-inom now to seini, hinangon now agun paghandom kanay.”[‡] ²⁶ Su kada pagkoon now to pan dow pag-inom now to inomon no angod to seini, igkapaamaan now to kamatajon to Ginuu kotob no makapauli sikandin.

²⁷ Kaling inggad hintawa no ogkoon dow og-inom to sikan to paagi no kona no angay, ogsukutan sikandin to sikan pagtamay din to yawa dow yangosa to Ginuu. ²⁸ Kaling kada otow mususi naa to ginhawa din ayha mukoon to sikan pan dow muinom to sikan inomon. ²⁹ Su inggad hintawa no ogkoon dow og-inom no wada ised to ginhawa to kahuyugan to sikan yawa ni Cristo, kibali sikandin da to ogpakastigu to kaugalingon din. ³⁰ Sikan to hinongdan no mahan-in to mangkay-

[‡] **11:25** Sikan katapusan no pagpagsayu ni Jesus to mgo apustulis ogkabasa duon to Mateo 26:26-30, Marcos 14:22-26 dow Lucas 22:14-20. Sikan bag-u no kasabutan ogkabasa duon to Hibrú 8:6-12.

otoy dow masakiton duon iyu aw meyduon ngani nangkamatoy. ³¹ Di ko unahon ta susihon to kaugalingon ta, na, kona ki ogkastiguhon to Diyus. ³² Ko kastiguhon ki to Ginuu, igkadojow ta sikan su pagyogda din ita agun ogkatul-id ki, na, kona ki ogkayakip ko kastiguhon din to mgo otow no kona ogtuu kandin.

³³ Kaling mgo suun ku, ko oghihimun kow to pagtuman to diya insugu ni Jesu-Cristo, patatagaday kow. ³⁴ Ko mey otow no kona ogpakatagad to duma su ogbontason on, madojow ko diya sikandin ogkoon to bayoy din agun to paghihimun now kona mudeg to kastigu. Meyduon pad duma no igsambag ku iyu ko makaandiyang a.

12

To mgo Abilidad no Igbogoy to Ispiritu Santu (Efeso 4:7-13)

¹ Na mgo suun ku, ignangon ku iyu to mgo abilidad no igbogoy to Ispiritu Santu su ogkaliyag a no hustu to pagsabut now to sikan. ² Domdoma to diya una no kinabuhi now no wada kow pad makapasakup to Diyus. Nadaya-daya kow to pagtuman to mgo diyus-diyus no wada kinabuhi. ³ Kaling kuntoon gustu ku no ogkaamu kow ogkiyaya to otow no oggahoman to Ispiritu Santu. Ko meyduon otow no ogtungajow ki Jesus, ogkamaanan now no kona no Ispiritu Santu to migga-hom kandin. Di ko og-iling to otow no si Jesus iyan

da yagboy Ginuu din,* na, ogkamaanan now no piggahoman sikandin to Ispiritu Santu.

⁴ Na, to mgo abilidad no igbogoy ita to Ispiritu Santu wada aangod, di iyan da no Ispiritu to napuunan. ⁵ Yain-yain to pag-alagad ta, di iyan da no Ginuu to pigtuman ta. ⁶ Yain-yain isab to ogkadeygan to gahom to Diyus kani to kinabuhi ta, di iyan da no Diyus to ogbogoy to sikan no gahom. ⁷ Pigpayogoban ki to abilidad no ogpakiyaya no piggahoman ki to Ispiritu Santu. Imbogoy ita sikan agun makatabang ki to angod ta no mgo magtutuu. ⁸ Meyduon ogpamajaan to Ispiritu Santu to pagpasabut to kaalam to Diyus, aw to duma pigbogajan to iyan da no Ispiritu Santu to pagsabut agun mang-anad bahin to Diyus. ⁹ Meyduon duma no pigbogajan to Ispiritu Santu to kona no puli-puli no pagtuu, aw meyduon isab duma no pigbogajan din to gahom to pagpangdo-jow to sakit. ¹⁰ Meyduon isab duma no ogpahinangon to mgo milagru. To duma oghinangon no kibali ba-ba to Diyus. To duma ogbogajan to abilidad to pagkiyaya to hinang dow kagi to Diyus aw to hinang dow kagi to mangkadoot no ispiritu. To duma pigbogajan to abilidad to paglituk to yain-yain no inikagihan no kona ogkasabutan to otow. Aw to duma isab nabogajan to abilidad to paghiluwas to sikan. ¹¹ To Ispiritu Santu iyan ogkapuunan to sikan tibo no mgo abilidad, aw inyogob din to pagbogoy sibu to planu din.

* **12:3** To diya no panahon, iyan da og-iling to otow no si Jesus to Ginuu ko hamatuk yagboy to pagtuu din. Su ogpogosan to mgo otow to pag-iling no to hari iyan ginuu dan. Aw sikan ogpaman-iling no si Jesus iyan da Ginuu, ogkakastigu.

*To mgo Bahin to Yawa ni Cristo
(Efeso 4:15-16)*

¹² Na, meyduon pananglitan ku. To yawa to otow mahan-in to mgo bahin, di sobuuk da no yawa. Si Cristo dow to mgo sakup din iyan ogkaangodan to sikan. ¹³ Su sikita tibo, Hibru ko kona, udipon ko kona, iyan da no Ispiritu Santu no imbawtismu ita agun mahinang ki no songo yawa da, aw pigsedan ki din.

¹⁴ Na, to yawa ta mahan-in to mgo bahin, kona no sobuuk da. ¹⁵ Pananglit, ko ogpakaikagi pa to kobong, basi og-iling sikandin, “Eh, kona a no bahin to seini yawa su kona a man no boyad.” Di inggad umikagi sikandin to sikan, kona ogkahimu no kona sikandin no kabahin to sikan yawa. ¹⁶ Aw ko pananglitan og-iling to talinga, “Wada yabot ku to seini no yawa su kona a man no mata,” kona sikan no tinood su songo bahin gajod sikandin to sikan no yawa. ¹⁷ Su ko tibo pa mata to yawa to otow, og-amonu man to pagdinog? Ko tibo pa talinga, og-amonu man to pagngadog? ¹⁸ Di to tibo mgo bahin to yawa impahimotang to Diyus sibu to gustu din. ¹⁹ Kona sikan ogkatawag no yawa to otow ko songo bahin da. ²⁰ Su to tinood, to yawa ta mahan-in to mgo bahin, di sobuuk da no yawa.

²¹ Wada mata no ogpakailing diya to boyad, “Kona a ogkinahangyan ikow.” Kona isab ogpakailing to uyu diya to kobong, “Wada pues ku ikow.” ²² Di sikan mgo bahin to yawa no oghona-honaon ta no maintok da to pues ogkinahangyanon gihapun. ²³ Aw to mgo bahin to yawa no og-isipon ta no kona yagboy no impur-

tanti hasta sikan igkasikow ta iyan ogdedeyjawon ta to pag-atiman aw ogkaboan ta to madojow. ²⁴ Di to mgo bahin no kona ta igkasikow konad ogkinahangyan no og-angodon ta to sikan to pag-atiman. Pigpahimotang to Diyus to paghinang to mgo yawa ta agun no ogkadedeyjow ta to pag-atiman to sikan mgo bahin no og-isipon no kona yagboy no impurtanti. ²⁵ Pig-iling din to sikan agun kona ogsinupakay to mgo bahin to yawa, di nasi no ogtinabangay. ²⁶ Su ko masakitan to songo bahin, to tibuuk yawa ogkasakitan isab. Ko ogkasaja to songo bahin, ogkalipay to tibuuk yawa.

²⁷ Na sikita tibo no mgo magtutuu, yawa kinow ni Cristo. Aw kada sobuuk kibali bahin to sikan. ²⁸ Kaling yain-yain to impahinang to Diyus ita. Una, mey pigbogajan din to katongdanan to pagka-apustul. Ikaduwa, mey pigpanghinang no kibali ba-ba din. Ikatoyu, mey pigbogajan din to abilidad to pagpang-anad to kagi din. Mey isab pigpahinang to mgo milagru. Aw to duma pigbogajan din to gahom to pagpangdojow to mgo sakit. Meyduon isab duma no pigbogajan din to abilidad to pagtabang to duma. Imbogoy din isab diya to duma to abilidad to pagdumaya to mgo magtutuu. Meyduon isab pigbogajan din to abilidad to paglituk to mgo inikagihan no kona ogkasabutan to otow. ²⁹ Kona ogkahimu no tibo ki mgo apustulis ubin kibali mgo ba-ba to Diyus. Kona no tibo ki ogpakapang-anad, aw kona isab no tibo pigpahinang to mgo milagru. ³⁰ Kona ki tibo ogpakapangdojow to sakit. Kona ki tibo ogpakalituk to inikagihan no kona ogkasabutan,

aw kona isab no tibo kinow pigbogajan to abilidad to paghiluwas to sikan. ³¹ Di iyan awosa now yagboy to abilidad no igkadojow to tibo.

Na, meyduon ignangon ku iyu no yabow pad to tibo mgo abilidad.

13

To Gugma

¹ Inggad makalitik a to inikagihan no kona ogkasabutan yakip to inikagihan to mgo anghil, wada sibli to sikan ko wada gugma ku. Ogkaan-god puli to maalingog-ngog no tanug to agung.

² Inggad mahinang a no kibali ba-ba to Diyus, inggad mamaanan ku to tibo no ogkamaanan to otow yakip sikan wada imaan to Diyus to mgo дума, inggad madigon to pagtuu ku no ogpakapabalhin to bubungan, wada pues ku ko wada gugma ku.

³ Inggad ibogoy ku to tibo katigajunan ku diya to mgo pubri aw inggad ngani ipatutung ku to yawa ku, wada isab pues to sikan ko wada gugma ku.

⁴ To mahigugmaon no otow, bootan sikandin aw ogpailuban din to дума. Kona sikandin ogsilag, kona oghinambug aw kona ogpayabow.

⁵ Madojow to batasan din, kona no hakog, kona no madali ogkaboyu aw kona ogdomot. ⁶ Kona din igkalipay to mangkadoot. Iyan igkalipay din to pagkamatarong. ⁷ To otow no oghigugma to mgo дума, kona din ogpag-agadan sikandan ko ogpakasajop. Ogsaligan din aw og-imanon din no ogdojow sikandan. Ogkaantus din to inggad nokoy no mgo kalisod to wada pagbagutbut.

⁸ To gugma kona ogkagawang. Kona sikan no angod to mgo abilidad no igbogoy to Diyus no ogkangkagawang da. Su mey panahon no wadad on ogkahinang no kibali ba-ba to Diyus aw wadad on ogbogajan to abilidad to paglituk to inikagihan no kona ogkasabutan. Wadad isab ogbogajan to pagsabut agun mang-anad bahin to Diyus. ⁹ Su to nasabutan ta kuntoon kuyang pad on, aw kona pad no himpit to pagnawnangon ta to igpaikagi to Diyus. ¹⁰ Di ko matuman on yagboy to planu din, ogkangkagawang da to diya nangkakuyang.

¹¹ To diya bata a pad, binata pad to panghona-hona dow pagpang-ikagi ku hasta isab to pagpangatarongan ku. Di pagtulin kud on, pig-ojowan kud to diya binata no mgo kinaiya. ¹² Kuntoon, kuyang pad to pagsabut ta bahin to Diyus. Angod to ogpangispihu ki duon to maadom no ispihu, di og-abut to panahon no ogkainatubangay ki dow to Diyus. Kuyang pad iyan to namaanan ku kuntoon, di duon to sikan no panahon, wadad ogkakuyang to pagkamaan ku kandin, su ogkaangod on sikan to pagkamaan din kanay. ¹³ Kaling kona yagboy ogkagawang seini tatoyu: pagtuu, pag-iman dow gugma. Di kani to seini tatoyu, to gugma iyan yabow.

14

Bahin to Inikagihan no Kona Ogkasabutan

¹ Kaling ogtagonan ta yagboy to matuud no paghinigugmaay. Awosa isab to mgo abilidad no igbogoy to Ispiritu Santu, yabi ko hinangon kow

no kibali ba-ba to Diyus. ² Su to otow no oglituk to inikagihan no kona ogkasabutan to otow, Diyus da to og-ikagihan din. To mgo duma din kona ogpakasabut, su to ispiritu din iyan man og-ikagi to kona ogkamaanan to duma. ³ Di to otow no kibali ba-ba to Diyus, iyan og-ikagihan din to angod din no mgo otow agun ogdigon to pagtuu dan, agun isab ogkadasig sikandan aw ogkalipay inggad meyduon mgo kalisod. ⁴ To otow no oglituk to inikagihan no kona ogkasabutan, kandin da no pagtuu to ogdigon. Di to otow no kibali ba-ba to Diyus ogpakadigon to pagtuu to angod din no oghihimun to pagsimba. ⁵ Gustu ku podom no tibo kow makalituk to inikagihan no kona ogkasabutan, di tapat pad ko mahinang kow no kibali ba-ba to Diyus no ogmanduan din to pagnawnangon to igpaikagi din. Su to kibali ba-ba to Diyus yabow pad to sikan oglituk to inikagihan no kona ogkasabutan gawas ko mahiluwas din agun no mapuesan sikan to oghihimun no mgo magtutuu.

⁶ Mgo suun ku, pananglit umandiyan a iyu aw iyan da litukon ku to inikagihan no kona ogkasabutan, nokoy man to ogkapudut now no kadojawan duon to sikan? Ampan! Iyan nasi ogpues ko meyduon ikapasabut ku iyu no ingmaan to Diyus kanay ubin ko meyduon ikaanad ku iyu. ⁷ Na, igpananglit ta to pendag dow sista. Ko kona no klaru to pagtukar, kona ogkatagahan dow nokoy kantaha sikan. ⁸ Angod isab ko mey Sundayu no oghiyup to trumpita agun mangan-dam to mgo duma din to pag-asdang to gera. Ko kona maklaruhan to tanug to sikan trumpita,

hintawa man to ogpangandam? ⁹ Angod da iyu ko oglituk kow to kona ogkasabutan to duma. Su og-amonuhon dan man to pagkamaan to ig-pasabut to sikan? Angod puli sikan to kagi no wada sibli. ¹⁰ Mahan-in to inikagihan kani to babow to kalibutan, aw tibo meyduon kahuyugan. ¹¹ Di ko mey otow no igpaggilaung* ku no kona koy oghisabut to inikagihan, og-isipon ku sikandin no yampot† aw sikan isab to og-isipon din kanay. ¹² Angod kow to sikan. Na, manno og-awoson now to mgo abilidad no igbogoy to Ispiritu Santu, paningkamoti now sikan mgo abilidad no ogpakadigon to pagtuu to duma.

¹³ Kaling to otow no oglituk to inikagihan no kona ogkasabutan kinahangyan no muampu no maamu isab sikandin to paghiluwas to sikan oglitukon din. ¹⁴ Su ko pananglitan siak to og-ampu to inikagihan no kona ogkasabutan, og-ampu iyan to ispiritu ku, di to hona-hona ku wada duon. ¹⁵ Na, og-amonu ad man buwa? Og-ampu a dow ogkanta to inikagihan no igpalituk kanay to ispiritu ku hasta isab to inikagihan no ogkasabutan ku. ¹⁶ Ko pananglitan sajaon nu to Diyus to inikagihan no ispiritu nu da to ogpakalituk, og-amonu man to duma nu no oghihimun duon? Kona sikandan ogpakaduyug ikow to pagpasalamat to Diyus, su kona dan man ogkasabutan sikan. ¹⁷ Madojow man iyan podom to pagpasalamat nu to Diyus, di kona sikandan ogkatabangan to sikan.

¹⁸ Ogpasalamat a to Diyus su ogpakalituk a isab to inikagihan no kona ogkasabutan. Yupig ku man

* **14:11** To Surigao no Minanubu: *igpayaung-yaung* † **14:11**
Ubin *dayu*

ngani sikiyu tibo. ¹⁹ Di ko duon a to oghihimun no mgo magtutuu, tapat pad ko lima da no ka kagi to malituk ku basta masabutan agun igkaanad ku to duma, kuntra to linibu no mgo kagi no wada ogpakasabut.

²⁰ Mgo suun ku, ajaw on ogbinataa to panghona-hona now. Hinuun, maangod kow to mgo bata no wada pad kataga to mangkadoot, di bahin to sikan pighisgutan ku, pasangkoda to panghona-hona now. ²¹ Hona-honaa to sinuyat no kagi to Diyus diya to mgo Hibu no pig-iling,

“Ogpaikagihan ku sikiyu to mgo otow no ogka-puun diya to madiyu no banwa,
aw ogkabag-uhan kow to inikagihan dan.

Di kona now gihapun ogpaminogon to igpaikagi ku kandan iyu.”‡

²² Iyan igpasabut to sikan no ko meyduon otow no kona no sakup ni Jesus no ogpakadinog to sikan inikagihan no kona ogkasabutan, wada ogkapuesan din duon. Kaling ogpakiyaya sikan no kona din ogkalikajan to kastigu. Di to mgo magtutuu no ogpakadinog to igpaikagi to Diyus no ogkasabutan, ogpakiyaya sikan no ogmadojawan sikandan to Diyus.

²³ Ko pananglitan tibo kow oglituk to inikagihan no kona ogkasabutan aw meyduon ogpakaagpot iyu no kona no magtutuu no wada kamaan to sikan, nokoy man buwa to oghona-honaon din? Og-iling gajod to nangkayangog kow! ²⁴ Di ko iyan ogdinogon din no tibo kow ognawnangon

‡ **14:21** Isaias 28:11,12 dow Deuteronomio 28:49

to igpaikagi to Diyus no ogkasabutan, na, ogpakasabut sikandin no angajan no ogkastiguhon tongod to mgo sae din ²⁵ yakip to namakahobong no hona-hona din. Na, ogpakayuhud sikandin aw ogpakasaja to Diyus no og-iling, “Tinood iyan no kani iyu to Diyus!”

To Ogbatasanon ko Ogsimba

²⁶ Na mgo suun, nokoy man buwa to madojow? Ko oghihimun kow to pagsimba, meyduon ogkanta to pagsaja to Diyus, mey isab ogpanganad, mey manda ognawnangon to igpasabut kandin to Diyus. To duma oglituk to inikagihan no kona ogkasabutan aw mey isab oghiluwas to sikan. Di ahaa no to tibo oghinangon now ogpakadigon to pagtuu to mgo magtutuu duon. ²⁷ Ko pananglitan meyduon oglituk to inikagihan no kona ogkasabutan, ogkahimu basta daduwa da ubin tatoyu to ogsosokoli. Kinahangyan isab no meyduon oghiluwas to sikan. ²⁸ Di ko wada ogpakahiluwas, na, kona sikandan ogpaikagihon duon to oghihimun no mgo magtutuu. Nasi no mupapaawoy to pagpaggilaung§ to Diyus. ²⁹ Ko meyduon isab ognawnangon to igpaikagi to Diyus, paikagiha to daduwa da ubin tatoyu, aw to duma ogtimbang-timbang dow Diyus yagboy to napuunan to sikan. ³⁰ Na, ko meyduon igtokow igpahona-hona to Diyus to otow no mig-ingkud duon, kinahangyan no mupahonok to diya una agun makasokoli sikan sobuuk. ³¹ Su ko ilingon

§ 14:28 To Surigao no Minanubu: *pagpayaung-yaung*

now to sikan, ogpakaikagi to tibo no ogmanduan to Diyus agun tibo ogkaanad dow ogkadasig. ³² Domdoma no to otow no ogmanduan to Diyus ogkaamu ogpuntu to pag-ikagi din agun maka-sokoli to duma. ³³⁻³⁴ Su kona ogkaliyag to Diyus no maalingog-ngog to paghihimun ta di nasi no malinow.

Na, to mgo bohi kona ogtugutan to pagsasamak ko oghihimun kow, su ing-anad to balaod to Diyus no mupaobos to mgo bohi. Sikan to ogbatasanon to mgo bohi duon to duma no mgo banwa ko oghihimun to mgo magtutuu. ³⁵ Ko mey ig-usip to mgo bohi, ogtagad sikandan aw mangusip to bana dan ko diyad on to bayoy, su makasisikow ko ogsasamak to bohi duon to oghihimun no mgo magtutuu.

³⁶ Na, nokoy man? Kona kow og-ujun to sikan? Nailing buwa to boot now no duon iyu kapuun to kagi to Diyus? Basi kay makailing kow no sikiyu da to nakadawat to kagi din. ³⁷ Ko mey otow duon iyu no og-angkon no kibali ba-ba sikandin to Diyus ubin mey yain no abilidad no imbo-goy kandin to Ispiritu Santu, kinahangyan no muangkon sikandin no seini insuyat kud iyu, sugu to Ginuu. ³⁸ Di ko kona sikandin mulipara to seini, na, kona now isab sikandin ogliparahon.

³⁹ Kaling mgo suun ku, iyan yagboy awoson now no mahinang kow no kibali ba-ba to Diyus to pagnawnangon to igpaikagi din iyu, di kona now ogpogongan ko meyduon oglituk to inikagihan no kona ogkasabutan. ⁴⁰ Di seini da. Ko oghihimun kow, kinahangyan no ipabaja to hustu dow mahusoy no paagi.

15

Bahin to Pagkabhaw ni Cristo

¹ Na kuntoon mgo suun, igpadomdom ku iyu sikan Madojow no Nawnangonon bahin ki Cristo no ing-anad ku iyu to diya una. Pagdinog now to sikan, pigdawat now aw duon ipasikad to pagtuu now. ² To pagtuu now to sikan Madojow no Nawnangonon iyan igyuwas iyu basta tagonan now yagboy sikan, gawas ko tamhow sikan pagtuu now.

³ Seini to diya pinakaimpurtanti no ing-anad kanay no ing-anad kud isab iyu: Ojow pa to Kasuyatan to Diyus, migpakimatoy si Cristo tongod to mgo sae ta. ⁴ Inyobong sikandin di nabanhaw da duon to ikatoyu no aedow. ⁵ Pagkabhaw din, pigyogwa din si Pedro, aw pigyogwa din isab sikan sampuyu-tag-duwa no mgo inanad din. ⁶ Tapus to sikan, pigyogwa din to nahimun no mgo sakup din no subra to lima no gatus. To kahan-inan kandan buhi pad kuntoon, di to duma nangkamatoy on. ⁷ Pigyogwa din isab si Santiago, aw tapus to pila no aedow pigyogwa din manda to tibo mgo apustulis. ⁸ To katapusan no pigyogwa din, siak no angod to bata no yajas no i-anak.

⁹ To tibo mgo apustulis, siakon to pinakaobos. Kona a man ngani angay ogkatawag no apustul su pigsakit ku to mgo magtutuu to Diyus to diya una. ¹⁰ Di tongod to kadojow dow kayuuy to Diyus kanay, nailing a to seini. Madojow to nadeygan to sikan kayuuy din kanay su to tibo mgo apustulis, wada naunag no angod to pagkaunag ku. Di to nangkahinang ku kona no tongod to kanay no paningkamot, di tongod to Diyus no migtabang

kanay. ¹¹ Kaling inggad hintawa to ogwali iyu, baeka, su iyan da man no igpang-anad noy, aw sikan to pigtuuhan now.

To Pagkabanhaw to mgo Sakup ni Cristo

¹² Na, ko iyan ig-anad noy no nabanhaw si Cristo, nokoy no mey on man duma duon iyu no og-iling no kona ogkabanhaw to mgo patoy?

¹³ Su ko kona pa ogbanhawon to mgo patoy, na, wada podom banhawa si Cristo. ¹⁴ Aw ko wada pa banhawa si Cristo, wada naan pues to pagwali noy duon iyu aw wada isab pues to pagtuu now.

¹⁵⁻¹⁶ Aw kona no sikan da, su ogkapanggayu-gayu koy, su og-iling koy man no si Cristo pigbanhaw to Diyus. Di ko kona pa ogbanhawon to mgo patoy, wada podom banhawa to Diyus si Cristo. ¹⁷ Aw ko wada pa banhawa si Cristo, migpasabut no wada pues to pagtuu now, aw to mgo sae now wada pad kapasaylu. ¹⁸ Na, ko mailing to sikan, nangkaimpernu on naan to tibo nangkamatoy no migsalig ki Cristo. ¹⁹ Kaling ko kani da pa kotob to babow to kalibutan to pag-iman ta ki Cristo, yabow ki no makayuyuuy kay to duma no mgo otow.

²⁰ Di salamat su pigbanhaw iyan si Cristo. Aw tongod to sikan, ogpakasiguru ki no ogbanhawon isab to tibo nangkamatoy no sakup din. ²¹ To kamatajon mig-abut kani to tibo kaotawan tongod to nahinang to songo otow to diya una. Di tongod isab to songo otow, ogbanhawon to mgo patoy. ²² Ko ita pa, manno kaliwat kinow ni Adan, tibo ki ogkamatoy. Di tongod to pagkabogkot ta duon ki Cristo, ogkabanhaw kinow tibo no mgo sakup

din. ²³ Si Cristo to una no pigbanhaw su angod sikandin to singuna. Na, ko mupauli sikandin, ogbanhawon isab to tibo mgo sakup din. ²⁴⁻²⁵ Ko mahitabu on sikan, katapusan on to tibo. Su oggawangon ni Cristo to tibo mgo kuntra din, inggad pad nokoy to mgo katongod dan aw inggad man-u to gahom dan. Su kinahangyan no ogmandu sikandin kotob no daogon din yagboy sikandan tibo. Tapus to sikan, igdata din on duon to Amoy din no Diyus to tibo pigharian din. ²⁶ Iyan katapusan no ogdaogon din to kamatajon. ²⁷⁻²⁸ Su meyduon sinuyat no kagi to Diyus no pigiling, “Ogpamanduan to Diyus ki Cristo to tibo.”* Hinuun, kona ogkayakip to Diyus duon to sikan ogmanduan ni Cristo, su sikandin man to migboot to pagmandu din. Na, ko mamanduan on ni Cristo to tibo, sikandin no Anak ogpaobos to Amoy din. Duon to sikan, to Diyus iyan on yagboy ogmandu to tibo.

²⁹ Na, ogbalikon ku to paghisgut to pagkabanhaw. Ko kona pa ogkabanhaw to mgo patoy, nokoy no ogpabawtismu man to duma no mgo otow duon iyu agun no matubus to mgo patoy? Nokoy kun man to pues to sikan ko wada pagiman dan no ogbanhawon to Diyus to mgo patoy? ³⁰ Sikami isab, nokoy no kanunoy koy pad man og-atubang to mgo kapiligruhan ko wada pa pagiman noy no ogbanhawon koy? ³¹ Mgo suun ku, tinood iyan no kada aedow igtaya ku to kaugalin-gon ku to kamuyahanan. Tinood seini angod to pagkatinood to kalipay ku tongod to pagkabogkot now ki Jesu-Cristo no Ginuu ta. ³² Hilabi a mig-

* **15:27-28** Salmo 8:6

antus kani to Efeso tongod to mgo otow no og-supak kanay angod to mabuyut no mgo mangon-goon. Na, ko ojow pa to og-otawan no panghona-hona, nokoy no og-antuson ku man sikan? Ko kona ki pa ogbanhawon, na, tapat pad ko iyan nasi pigtuman ta sikan ikagihonon no pig-iling, “Oghabhab ki dow og-ogak su ogkangkayotok ki da man.”†

³³ Bantoy kow su unu ko malimbungan kow. Domdoma sikan ikagihonon no pig-iling, “To otow no ogpagduma to madoot ogdoot isab.” ³⁴ Maanmaan kow on aw ojowi now on to pagpakasae. Pig-ikagi ku seini agun masikow kow, su meyduon duma duon iyu no wada kamaan to Diyus.

*To Yawa to Otow no Ogbanhawon
(2 Corinto 5:1-5)*

³⁵ Na, ko pananglitan mey og-usip, “Ko tinood pa no ogbanhawon to nangkamatoy, og-amonuhon kay? Maamonu kay to yawa dan ko ogkabanhawon?” ³⁶ Kabuluk now on man! Igpananglit ta to binhi. Kona sikan oggiti gawas ko iyosok aw angod to ogkamatoy. ³⁷ Sikan igtanom tipaka pad puli, kona no angod to sikan tanom no ogkapuun duon no mey on yawa. ³⁸ Kada klasi to binhi oghinangan to Diyus to yawa no tahan din pigbootan. ³⁹ Angod isab to sikan to yawa to mgo hininang to Diyus no mey ginhawa kani to kalibutan su kona og-aangod. Su yain-yain to yawa to otow dow mananap dow manuk-manuk hasta isda. ⁴⁰ To mgo hininang diya to yangit yahi to mgo hininang kani to pasak. Madojow og-ahaon sikan tibo, di

† 15:32 Isaias 2:13

kona og-aangod to kadojow dan. ⁴¹ Diya to yangit, yain to kadojow to soga, aw yain isab to kaning buyan dow kaning bituon. Aw ngani man to mgo bituon, di yain-yain to kasiga to kada sobuuk.

⁴² To mgo yawa ta aangod isab to sikan. Su kona og-aangod to mgo yawa ta kuntoon dow to mgo yawa ta ko mabanhaw kid. Su to mgo yawa ta kuntoon ogkamatoy aw ogkadunut, di to yawa ta no ogbanhawon konad on ogkamatoy. ⁴³ Ko igyobong to yawa to otow, madoot og-ahaon aw wadad doson. Di ko banhawon on, madojow aw madoson on. ⁴⁴ Seini yawa no ogkamatoy da angajan dini to pasak. Di ko mabanhaw on, angajan on sikan no yawa diya to yangit. Ko ita pa, to una no yawa kalibutanon, di to yawa no igbogoy ita diya to kayugajan, yangitnon. ⁴⁵ Meyduon impasuyat to Diyus no pig-iling, “Si Adan no una no otow pig-bogajan to kinabuhi.”[‡] Di to katapusan no Adan no si Cristo iyan ogbogoy to kinabuhi no wada katapusan. ⁴⁶ Seini una no yawa ta nasakup to seini pasak, di og-ilisan da seini to yawa no sakup to yangit. ⁴⁷ Sikan una no Adan duon kapuun to pasak, di si Cristo no og-ilingon to ikaduwa no Adan diya kapuun to yangit. ⁴⁸⁻⁴⁹ Kuntoon ogkaangod ki pad ki Adan no duon kapuun to pasak, di mey da aedow no ogkaangod kid ki Cristo no napuun diya to yangit.

⁵⁰ Mgo suun, ognangonan ku sikiyu no kona yagboy ogpakaagpot duon to gingharian to Diyus seini mgo yawa ta no sakup pad to kamatajon. Su wada man kamatajon duon. ⁵¹ Indani now yagboy

[‡] 15:45 Genesis 2:7

seini bag-u pad imaan to Diyus: Kona ki tibo ogkamatoy, di to mgo yawa tanow tibo ogkaisab. ⁵² Kona da sikan ogkapinilokan. Su duon to kata-pusan no aedow ogpatanugon to trumpita, aw da-jun ogbanhawon to diya nangkamatoy aw bogaji to yawa no konad ogkamatoy. Sikita isab no mgo buhi pad, ogkaisab to yawa ta. ⁵³ Su seini yawa ta no ogkamatoy aw ogkadunut og-ilisan to sikan konad ogkamatoy aw konad ogkadunut. ⁵⁴ Na, ko mahitabu on sikan, ogkatuman on to sinuyat no kagi to Diyus no pig-iling, “Wadad on kamatajon su pigdaog on sikan.” § ⁵⁵ Aw pig-iling isab, “Honda kamatajon, andeid man to kadaogan nu? Kamatajon, andeid man to kayayas nu?”*

⁵⁶ To pagpakasae ta iyan ogkapuunan to gahom to kamatajon, aw to pagsupak ta to mgo balaod to Diyus iyan igdaoga ita to sae. ⁵⁷ Di salamat to Diyus su ogpadaogon ki din to sae dow kamatajon pinaagi ki Jesu-Cristo no Ginuu ta!

⁵⁸ Kaling hinilabi ku no mgo suun, pakadigon kow. Kona kow ogpapaling-paling. Paningkamoti now kanunoy to trabahu no kaning Ginuu su na-maan kow no meyduon pues to pagkaunag now.

16

*To Pagtabang to Oglisod no mgo Magtutuu
(Roma 15:22-29; 1 Corinto 8:13-9:5)*

¹ Na, bahin to sikan igtabang now to miglisod no mgo magtutuu diya to Jerusalem, iyan sunuda now to diya insugu ku to mgo magtutuu diya to Galacia. ² Kada Duminggu, kada sobuuk iyu

§ 15:54 Isaias 25:8 * 15:55 Oseas 13:14

muyain to saepi sibu to kinitaan din. Hipida now sikan agun kapagdawat ko makaandiyan a. ³ Na, ko mutidow ad, ogsuguon ku diya to Jerusalem to ogkasaligan no mgo otow no ogpilion now to paghatod to sikan igbogoy now. Ogpadaehon ku sikandan to mgo suyat no ogpakiyaya kandan duon to mgo magtutuu diya to Jerusalem. ⁴ Di ko kinahangyanon man no umandiya a isab, na, ogdumahan ku sikandan.

*To Planu ni Pablo
(2 Corinto 1:15-24)*

⁵ Iyan planu ku no og-unahon ku ogyoujon to mgo magtutuu diya to prubinsya to Macedonia ayha a og-andiyan iyu. ⁶ Basi mayugoy-yugoy a duon iyu. Duon ad buwa ogpayaboy to tinghagsiy agun matabangan a now to ogkinahangyanon to panow ku inggad andei a mudeg. ⁷ Kona a ogkaliyag no puli ku sikiyu oghapitan. Kaling ko itugut to Diyus, ogpakamonang a duon iyu to mahaba-haba no panahon.

⁸ Di kuntoon ogpakamonang a pad kani to siyudad to Efeso kotob to Pista to Pentecostes. ⁹ Ogpangimpupuyus a pad to pagpang-anad to kagi to Diyus dini su pig-andam on to Ginuu seini no banwa aw basi mahan-in pad to ogkakabig ku. Mahan-in isab to ogsupak kanay.

¹⁰ Ko makatidow si Timoteo diyan, deyjava now to pag-abi-abi agun kona sikandin mataha. Su angod sikandin kanay no suguonon to Ginuu. ¹¹ Ajaw sikandin ogtamaja, di nasi no tabangi now agun maagkap to ginhawa din ko mupauli dini

kanay. Su ogpaabuton ku sikandin dow to duma din no mgo suun to pagtuu.

¹² Na si Apolos no suun ta, kapila kud sikandin hangyu-a to pagduma to sikan mgo suun ta no og-andiyan. Mig-iling sikandin to igpanginlugar din to pagyouy iyu, di pighona-hona din no kona pad no madojow ig-andiyan.

Katapusan no mgo Sambag

¹³ Na, bantoy kow. Pagamuta to pagtuu dow pagsalig now ki Cristo. Pakabuyut dow pakadoson kow. ¹⁴ Inggad nokoy to oghinangon now, dumahi to gugma.

¹⁵ Namaan kow no si Estefanas dow to pamilya din iyan una-una no migtuu ki Jesu-Cristo diyan to prubinsya to Grecia. Aw intibuyus to kaugalingon dan to pagtabang to angod dan no mgo magtutuu. Kaling mgo suun ku, oghangyuon ku sikiyu ¹⁶ no suguton now sikandan hasta to duma no ogpaomot to mgo hinangonon no kaning Diyus.

¹⁷ Migtukhow a no makatidow si Estefanas dow si Fortunato hasta si Acaico. Inggad wada kow tibo makaandini, ogkaminus-minusan to kamin-gaw ku iyu tongod to seini tatoyu. ¹⁸ Pigdasig a dan angod to pagdasig dan iyu. Angajan no tahudon now sikandan dow to duma no angod kandan.

Katapusan no Pangumusta

¹⁹ Tibo to mgo magtutuu no oghihimun duon to yain-yain no banwa kani to Asia nangumusta iyu. Si Aquila dow si Priscila hasta to duma no mgo magtutuu no oghihimun duon to bayoy dan kinasing-kasing no nangumusta iyu tongod to pagkabogkot tanow duon to Ginuu. ²⁰ To tibo mgo

suun ta kani nangumusta isab iyu. Kinumustahay kow to minagsuun no pangumusta.

²¹ Boyad ku yagboy to igsuyat to seini katapusan.* ²² Inggad hintawa no kona oghigugma to Ginuu ta, maagbot to igkastigu to Diyus kandin. Ginuu, ajaw ogyugaja to pagpauli nu! ²³ Na, og-ampu a no ipakita ni Jesus no Ginuu ta to kadojow dow kayuuy din iyu. ²⁴ Pighigugma ku sikiyu tibo no nabogkot on duon ki Cristo Jesus.

Sikan da.

* **16:21** Ko ogpasuyat si Pablo diya to mgo magtutuu, meyduon magsuyatay din. Di to katapusan ogpangunajan din to pagsuyat. Sikan to ogmatuud no sikandin yagboy to napuunan.

Kasuyatan to Diyus New Testament in Agusan Manobo

copyright © 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Manobo, Agusan

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 1999, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Agusan Manobo

© 1999, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022
d7c5e431-c4ee-57b3-aaae-8b01f7c1bdac